

ה) זה ספר תולדות אדם ביום ברוא אלהים אדם בדמות אלהים עשה אותו. והא אתמר, דאחמי קדשא ברין הוא לאדם הראשון, כל אינון דרין דהו זמינין למיתי לעלמא, וכל אינון פרנסין, וכל אינון חפימין, דהו זמינין בכל דרא ודרא.

ורזא אוליפנא, זה ספר. אית ספר ואית ספר. ספר לעילא, ספר לתתא. ספר לתתא אקרי ספר הזכרון, ספר דההוא זכרון, ודא חד צדיק, ואקרי זה. ובגין דלא לאפרשא לון, דאינון תדיר פחדא ביהודא חדא, פתיב, זה ספר תרין דרגין דאינון חד, כללא דכר ונוקבא.

ודא איהו כללא חדא, דכל אינון נשמתין ורוחין דפרחין בכני נשא, כללא דכל תולדות, אינון ברזא תולדות אדם ודאי. דהא מההוא צדיק דקאמר, פרחין אינון נשמתין בתיאובתא חדא, ודא איהו שקיו דגנתא דאשקי ההוא נהר דנפיק מעדן, דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ודא איהו רזא דאדם, דכתיב תולדות אדם.

לבתר ביום ברוא אלהים אדם, דא אדם דלתתא, דהא תרין אדם פתיבי בהאי (דף ע' ע"ב) קרא, חד רזא דלעילא, וחד רזא דלתתא, אדם דאיהו רזא דלעילא, איהו בגניזו, דגניז קרא, בדכר ונוקבא ברזא חדא, דכתיב זה ספר, דא כללא דכר ונוקבא כחדא. פיון דעבדו תולדות כחדא, קרא לון אדם, דכתיב תולדות אדם.

לבתר דאתגלייא מלתא, מגו סתימו עלאה קדמא דקרא, ברא אדם לתתא, דכתיב ביום ברוא אלהים אדם בדמות אלהים עשה אותו. בדמות (ס"א דא איהו) דאדם איהו כהאי חיזו דאתחזי דיוקנין ביה, ואינון דיוקנין לא קיימין בההוא חיזו בדיוקנא בקיומא, אלא מתעברן מיניה, אוף הכי בדמות אלהים.

דבר אחר, בדמות אלהים, דיוקנא דשייפין דכר ונוקבא, ברזא (תהלים קלט) דאחור וקדם. אחור: ברזא דשמור. וקדם: ברזא דזכור. ובאלין תליין כל פקודי אורייתא, שית מאה ותליסר פקודי אורייתא, כללא דכלא. ותנין, אחור לעובדא דבראשית, וקדם לעובדא דמרפכה. וכלא דא ברא תליא. בדמות אלהים, בההוא דיוקנא ממש, והא אוקים ליה מר.

תו, זה ספר תולדות אדם: לדיוקנין, ברזי דדיוקנין דבר נש, לאשתמודעא באינון תולדות דבר נש, דיוקנא דרזין דבר נש, בשערא, במצחא, בעיינין, באנפין. בשפון, ובשרטוטי ידן, ובאודנין. באלין שבע בני נשא אשתמודען.

בְּשַׁעֲרָא. האי מאן דְּשַׁעְרִיה קָמִיט, וְסָלִיק לְעֵילָא עַל רִישֵׁיהּ, מְאָרִיהּ
דְּרַגְזוֹ. לְבִיהּ קָמִיט פְּטוּפָסָא, לָאו כְּשָׂרָאן עוֹבְדוּי. בְּשׁוֹתְפוּ
אֲתַרְחַק מִנִּיהּ.

שַׁעֲרָא שְׁעִיעַ יְתִיר, וְתָלִי לְתַתָּא, טָב אִיהוּ לְשׁוֹתְפוּ, וְרוּחָא אֲשַׁתְּכַח בִּיהּ,
וְאִיהוּ בְּלַחֲוֹדוּי לָאו הָכִי. מְאָרִי דְרַזִּין אִיהוּ בְּאִינוּן רַזִּין עֲלָאִין.

בְּרַזִּין זְעִירִין לָא (דף ע"א ע"ב) קָיִמָא בְּהוּ. עוֹבְדוּי פְּשָׂרָאן וְלָא פְּשָׂרָאן.
וְאִי תָלִי לְתַתָּא, וְלָא שְׁעִיעַ, לְבִיהּ לָא דְחִיל, מְאָרִיהּ דְּזִדּוֹנָא אִיהוּ. כְּסִיף
בְּעוֹבְדִין דְּכַשְׂרָן, וְיָאן קָמִיהּ, וְלָא עָבִיד. וְכַד אִיהוּ סִיב, אֲהֲדַר לְמַהוּי
דְּחִיל וְיָאן עוֹבְדוּי. וְהֵנִי מִיְלִי, בְּמִילִי דְעֲלָמָא. אָבַל בְּמִילִי דְשַׁמְיָא, יִצְלַח
מָאן דְּיִקְרַב בִּיהּ. לָא יִתְגַּלּוּן לִיהּ רַזִּין עֲלָאִין, אָבַל רַזִּין זְעִירִין טָב אִיהוּ
לְנִטְרָא לֹון, מִמְלָה זְעִירָא עָבִיד רַב, וּמְלוּי אֲשַׁתְּמַעוּ. וְרַזָּא דָא זִי"ן, בְּאִינוּן
אֲתַוּוּן דְּשִׁיעוּרָא דְמַר.

שַׁעֲרָא אוּכְמָא יְתִיר צְהִיב, אֲצֻלַח בְּכָל עוֹבְדוּי בְּמִילִי דְעֲלָמָא, וּבְסַחֲוֹרָא,
וּבְדַדְמִי לֹון. וְתַרְן אִיהוּ דָא אֲצֻלַח לְחֹודוּי. מָאן דְּמִתְחַבֵּר בְּהַדְיָה,
לָא אֲצֻלַח לְיוֹמִין סְגִיאִין, אֶלָּא אֲצֻלַח מִיַּד, וְהֵהִיא אֲצֻלַחוּתָא פְּרָחָא מִנִּיהּ.
וְרַזָּא דָא דְאִיהוּ בְּכָלְלָא דְאֵת ז'.

שַׁעֲרָא אוּכְמָא דְלָא צְהִיב, לְזַמְנִין אֲצֻלַח, לְזַמְנִין לָא אֲצֻלַח. דָּא אִיהוּ
לְשׁוֹתְפוּ וְלֹא שְׁתַּדְלָא בְּהַדְיָה, טָב לְזַמְן קָרִיב, וְלָא לְזַמְן רְחִיק,
דְּהָא לְזַמְן רְחִיק יַחְשׁוּב מִחֲשָׁבִין. וּבְגִין דְלָא יִתְפָּרְשׁוּן מִנִּיהּ, הוּי טָב לְזַמְן
קָרִיב. דָּא יִצְלַח בְּאוּרִייתָא אִי יִשְׁתַּדַּל אֲבַתְרָהָא, וְיִצְלַחוּן בִּיהּ אַחֲרָנִין. לִית
לִיהּ רַזָּא לְזַמְן רְחִיק.

דְּחִיק לְבָא אִיהוּ. יַחְמִי בְּשַׁנְאוּי. לָא יִכְלִין לִיהּ שְׁנְאוּי, וְאִיהוּ דְּחִיק לְבָא,
וְאִיהוּ בְּרַזָּא דְאֵת י', דְלָא קָיִמָא בְּכָלְלָא דְאֵת ז', אֶלָּא י' בְּלַחֲוֹדוּי, בְּרַזָּא
דְאֲתַוּוּן דְקִיקִין.

שַׁעֲרָא דְמָרִיט, יִצְלַח בְּעוֹבְדוּי, וְרַמְאָה אִיהוּ כַפִּין בְּבִיתִיהּ. אֲתַחְזִי דְחִיל
חֲטָאָה לְבַר, לָאו הָכִי לְגוּ. דָּא עַד לָא סִיב. אִי שַׁעְרִיה מְרִיט, לְבַתְרָא
דְסִיב, אֲתַהֲפֹף מִפְּמָה דְהוּה בְּקַדְמִיתָא, הֵן לְטָב הֵן לְבִישׁ.

וְהֵנִי מִיְלִי שַׁעֲרָא דְמָרִיט בִּין עֵינױ, עַל גְּבִי מוּחָא, בְּאַתְרָא דְאַנַח תְּפֻלִּין.
וְאִי בְּאַתְרָא אַחֲרָא דְרִישָׁא, לָאו הָכִי. וְלָאו אִיהוּ (דף ע"א ע"ב) רַמְאָה, אֶלָּא
מְאָרִיהּ דְלִישְׁנָא בִישָׁא. בְּלַחֲיִשׁוּ, בְּלָא אַרְמוּת קָלָא. לְזַמְנִין דְחִיל חֲטָאָה
אִיהוּ, לְזַמְנִין לָא. וְדָא אִיהוּ בְּרַזָּא דְאֵת ז', פַּד כְּלִיל אֵת י'.

עַד הָכָא, רַזִּין דְשַׁעֲרָא לְמָרִי מִדִּין, דִּינְדְעִי אַרְחִי וְרַזִּי דְאוּרִייתָא,
לְאֲשַׁתְּמוּדְעָא טְמִירוּ דְבִנִי נְשָׂא, דְאִינוּן בְּצֻלָם אֱלֹהִים סְתוּם שְׁמָא,

דאָתפּרש לְכַמָּה אַרְחִין.

בְּרֹזָא דְמַצְחָא, בָּאָת נ', דְּאִיהוּ שְׁלִימוּ דְאָת זי"ן, לְזַמְנִין אַתְּפְּלִילת בְּרֹזָא דְאָת ז', וְלְזַמְנִין אִיהוּ בְּלַחֲוּדָהָא. מַצְחָא דְאִיהוּ דְקִיק וְחַד, פְּלֵא עַגּוּלָא דָא הוּא בַר נָשׁ דְּלֵא מְתִישְׁבָא בְּדַעְתִּיהָ, חָשִׁיב דְּאִיהוּ חֲפִים, וְלֵא יָדַע. אַתְּבַהִיל בְּרוּחִיהָ. חִיִּיךְ (ס"א גְּשִׁיךְ) בְּלִישְׁנִיהָ כְּחוּנָא.

קְמִיטִין דְּמַצְחִיהָ רַבְּרִבֵּן, וְלֵאוּ אֵינּוּן בְּזוּוּגָא. בְּשַׁעְתָּא דְּמַלִּיל אַתְּעַבִּידוּ אֵינּוּן קְמִיטִין בְּמַצְחִיהָ, וְלֵאוּ בְּזוּוּגָא. רְשִׁימִין אַחְרָנִין דִּי בְּמַצְחִיהָ פְּלֵהוּ בְּזוּוּגָא. דָּא, בְּעֵי דְלֵא לְאַזְדוּוּגָא לִיהָ, אֶלָּא זְמָנָא זְעִירָא, וְלֵא זְמָנָא סָגִי. פֶּל מַה דְּעַבַד וְחָשִׁב, אִיהוּ לְתוּעֵלְתִיהָ, וְלֵא חִיִּישׁ לְתוּעֵלְתָא דְאַחְרָנִין. לֵאוּ אִיהוּ מְאָרִי דְרֹזִין פְּלֵל. דָּא אִיהוּ, (מְשַׁלִּי יֵא) הוּלָךְ רַכִּיל מְגַלָּה סוּד, וְלֵא חָשִׁיב מְלוּי פְּלֵל. דָּא אִיהוּ בְּרֹזָא דְאָת נ' דְּכִלְיָא בָּאָת ז', וְלֵא אַקְרִי נְאַמֵּן רוּחַ בְּקִיוּמָא.

מַצְחָא דְקִיק בְּעַגּוּלָא, דָּא אִיהוּ בַר נָשׁ חֲפִימָא, בְּמַה דְּאַסְתְּפַל. לְזַמְנִין אַתְּבַהִיל בְּרוּחִיהָ. רְחִימוּ דִּילִיהָ בְּחַדוּהָ. רַחֲמֵן אִיהוּ עַל פְּלֵא, אַסְתְּפַל בְּמַלִּין סָגִיאִין. אִי יִשְׁתַּדַּל בְּאוּרִייתָא לְהוּי חֲפִים יַתִּיר.

תִּלְתָּת קְמִיטִין עַלְאִין רַבְּרִבֵּן בְּמַצְחִיהָ בְּשַׁעְתָּא דְּאִיהוּ מְלִיל. תִּלְתָּת קְמִיטִין קָרִיב לְעֵינָא חַד. וְתִלְתָּת קְמִיטִין עַל עֵינָא אַחְרָא. בְּכִי בְּשַׁעְתָּא דְאַרְגִּיזוּ. דָּא אִיהוּ טָב יַתִּיר מִפְּמָה דְאַתְחַזִּי. אַרְמִי בְּתַר כְּתָפוּי פֶּל מַלִּין דְּעַלְמָא, בֵּין בְּעוּבְדוּי, בֵּין בְּמַלִּין אַחְרָנִין, וְלֵא חִיִּישׁ. אַצְלַח בְּאוּרִייתָא. פֶּל בַר נָשׁ (דָּף ע"ב ע"א) דִּישְׁתַּדַּל בְּהַדְּיָה יַתִּיר מִמַּלִּין אַחְרָנִין דְּעַלְמָא, לְזַמְנִין אַתְּדַבֵּק רְעוּתִיהָ בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלְזַמְנִין לָא. בְּדִינָא לָא אַצְלַח. אַתְּרַחֵק אִיהוּ מִן דִּינָא. וְרֹזָא דָּא אֶת נ' בְּלַחֲוּדוּי, דְּלֵא אַתְּפְּלִילת בָּאָת ז'. וּבְגִין דְּלֵא אַתְּפְּלִילת בָּאָת ז', אַתְּרַחֵק מִן דִּינָא, וְלֵא קָאִים בֵּיהָ, וְרַחֲמוּתָא אִיהוּ סְטָרָא דִּילִיהָ.

מַצְחָא דְּאִיהוּ בְּלֵא עַגּוּלָא, וְאִיהוּ רַבְּרָא. הָאִי אִיהוּ בַר נָשׁ דְּכָל זְמַנִּין פֶּד קָאִים, וְכַד אֲזִיל, פְּפִיף רִישִׁיהָ. הָאִי אַתְּפְּלִיג לְתַרִּין לְסְטָרִין, וְאֵינּוּן סְטָרִי שְׁגַעוּנָא. סְטָרָא חָדָא אִיהוּ שְׁגַעוּנָא דְאַתְחַזִּי, וּבְגִי נְשָׂא אַחְרָנִין יָדַעִין שְׁגַעוּנָא, דְּאַשְׁתְּמוּדְעָא קְמִי כְּלָא, וְאִיהוּ טְפָּשָׂא.

בְּמַצְחִיהָ אִית אַרְבַּעָה קְמִיטִין רַבְּרִבֵּן, לְזַמְנִין בְּשַׁעְתָּא דְּמַלִּיל קְמִיט לֹוּן בְּמַצְחִיהָ, וְלְזַמְנִין דְּאַתְּפִּשֵׁט מַצְחִיהָ בְּמִשְׁכִּיהָ, וְלֵא אַתְּחַזוּן. אֵינּוּן קְמִיטִין אַתְּחַזוּן, קְמִיטִין אַחְרָנִין רַבְּרִבֵּן בְּסְטָרָא דְּעֵינוּי, חִיִּיךְ לְמַגְנָא. פּוּמִיָּה רַבְּרָא. לֵאוּ אִיהוּ בַר נָשׁ לְתוּעֵלְתָא. סְטָרָא אַחְרָא אִיהוּ. שְׁגַעוּנָא דְאַתְּפְּסִי בֵּיהָ, וּבְגִי נְשָׂא לָא מְסַתְּפֵלֵן בֵּיהָ. וְאִיהוּ אַתְּחַכֵּם בְּמַה

דַּאֲשְׁתַּדַּל, וְאֶפִּילוּ בְּאוֹרֵייתָא, אֲבָל לֹא לְשִׁמָּה, אֲלֵא בְּגִין לְאַתְגָּאָה בְּפְנֵי עַמָּא. וְכֹלֵא בְּלַחֲשׁוֹ וּבְגִאּוֹת לְבָא, לְאַחֲזָאָה דְּאִיהוּ זַפְּאָה וְלֹאוּ הֲכִי. כָּל מַלּוּי לָאוּ אֵינּוּן לְשִׁמָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲלֵא בְּגִין בְּנֵי נָשָׂא. וְחֹשִׁיב מִחֻשְׁבִּין, וְאִנְהִיג גְּרַמְיָה. כְּמִנְהַגָּא דְּלִבְר, דִּי־סִתְּפִלוּן בֵּיהּ. הָאִי אִיהוּ בְּרִזָּא דְּאֵת נ', דִּי בְּכֻלָּא דְּאֵת ז'.

מִצְחָא דְּאִיהוּ בְּעִגּוּלָא רַבְרָבָא, פְּקִיחָא אִיהוּ, דְּבְרַנּוּ (ס"א דְּכַרְנּוּ) דְּכֻלָּא בֵּיהּ. יָדַע בְּכָל מַה דְּאֲשְׁתַּדַּל, אֶפִּילוּ בְּלֹא אוּמְנָא דִּי־וֹלִיף לִיהּ. אֲצֻלַּח בְּכָל מַה דְּאֲשְׁתַּדַּל. וּבְמִמוּנָא, לְזִמְנִין אֲצֻלַּח, לְזִמְנִין לֹא. מִמְלָה זְעִירָא אֲסִתְּכַל בְּמַלְיִן סְגִיאִין. נְבוּן אֲקָרִי. לֹא חֵיִישׁ לְמַלְיִן דְּעֻלְמָא, וְאֶפִּילוּ דִּינְדַע דִּיתְפְּסִיף (דף ע"ב ע"ב) בְּהוּ לֹא חֵיִישׁ לוֹן, וְלֹא שְׂוִי עַל לְבִיָּהּ. רַכִּיף לְבָא אִיהוּ. תְּרִין קְמִיטִין עֲלָאִין רַבְרָבִין בְּמִצְחִיהּ. חַד קְמִיטָא עַל עֵינָא חַד, וְחַד קְמִיטָא עַל עֵינָא אַחְרָא. וְאֲשְׁתְּכַחוּ תְּלַת קְמִיטִין רַבְרָבִין בְּמִצְחִיהּ, בְּאֲלִין דְּעֵינִין, בַּר קְמִיטָא תְּתָאָה, דְּאִיהוּ אֲתְּפִלַּג עַל עֵינִין. דָּא חֹשִׁיב מִחֻשְׁבִּין לְגוּ וְלֹא לְבַר. בְּגִין דְּלֹא חֹשִׁיב לְבְנֵי נָשָׂא כְּעוּבְדוּי, וְדַחִיל אִיהוּ לְפּוּם שְׁעֵתָא, וְלֹא יִתִיר. לְפִיּוּסָא, אֲתְּפִיּוּסָא כְּעוּבְדוּי דְּלִבְר מְקָמֵי בְנֵי נָשָׂא, לָאוּ אֵינּוּן, אֲלֵא לְזִמְנִין כְּרַבִּיא, וְלְזִמְנִין בְּחֻכְמָה. דָּא אִיהוּ בְּרִזָּא דְּאֵת נ', דְּאִיהוּ בְּלַחֲדוּי, דְּלֹא אֲתְּפִלִּיל בְּאֵת ז'. וְחֻלְשָׁא אִיהוּ, דְּלֹא אֲתְּפִלִּיל בְּאֲלִין אֲתוּוֹן קְדָמָאִי, אֲלֵא אֲסִתְּמִיד לְאֵת ס' לְאַתְּפִלָּא בֵּיהּ. וְלֹא בְּאֲתוּוֹן קְדָמָאִי. עַד הֲכָא רִזִּין דְּחֻכְמָתָא דְּמִצְחָא.

בְּרִזָּא דְּעֵינִין, בְּרִזָּא דְּאֵת ס', בְּהֵהוּא גְּוּנָא דְּסַחְרָא לְבַר, וּכְמָה דְּיִתְבָּא עֵינָא, דְּיִתְבָּא עַל שְׁלִימוֹ, דְּלֹא שְׁקִיעַ, הָאִי לָאוּ רַמָּאָה הִיא, וְרַחֲמִין מְרַמָּאוּתָא, דְּלֹא אִית בֵּיהּ כָּלֵל.

גְּוּנֵי דְּעֵינִין אֵינּוּן ד'. חֲוּרוֹ לְבַר, דְּסַחְרָא עֵינָא, כְּגוּוּנָא דְּכָל בַּר נֶשׁ. לְגוּ מְנִיָּה אוּכְמָא דְּסַחְרָא, וְאַתְּפִלִּיל חֲוּרוֹ וְאוּכְמוֹ כְּחַדָּא. לְגוּ מְנִיָּה יְרוּקָא. וְאַתְּפִלִּיל בְּאוּכְמָא. לְגוּ מְנִיָּה הֵהוּא בַת עֵינָא, נְקוּדָא אוּכְמָא. דָּא אִיהוּ בַר נֶשׁ דְּחִיּוּף תְּדִיר, וְחַדִּי בְּחַדוֹ. וְחֹשִׁיב מִחֻשְׁבִּין לְטַב, וְלֹא אֲשְׁתְּלִימוֹ אֵינּוּן מִחֻשְׁבִּין, בְּגִין דְּסֻלִּיק לוֹן מִיַּד מְרַעוּתִיהּ. אֲשְׁתַּדַּל בְּמִילֵי דְּעֻלְמָא. וְכַד אֲשְׁתַּדַּל בְּמִילֵי דְּשִׁמָּא, אֲצֻלַּח. הָאִי אֲצֻטְרִיף לְאַתְּקַפָּא בֵּיהּ לְאַשְׁתַּדַּלָּא בְּאוֹרֵייתָא, דְּהָא יִצְלַח בָּהּ.

גְּבִינֵי עֵינֵי רַבְרָבִין, וְכִסְיִין לְתַתָּא. בְּאֵינּוּן גְּוּנִין דְּעֵינָא אִית רְשִׁימִין סוּמְקִין דְּקִיקִין בְּאַרְכָּא. אֵינּוּן רְשִׁימִין אֲקָרוּן אֲתוּוֹן זְעִירִין דְּעֵינָא. בְּגִין דְּאֵינּוּן גְּוּנִין דְּעֵינָא. אִי (דף ע"ג ע"ב) נְהַרִּין בְּנְהַירוֹ, הֵהוּא נְהַירוֹ סֻלִּיק